

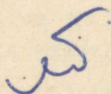
Põlluraamatu
ja külvikordade
sisseviimise ja
rakendamise
juhend

Tallinn 1969

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium

PÕLLURAAAMATU JA KÜLVIKORDADE SISSEVIIMISE
NING RAKENDAMISE JUHEND

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi
Teaduslik-Tehnilise Informatsiooni Valitsus

Tallinn 1969

Koostas: L. Aulas

Инструкция
о введении и применении книги истории
полей и освоения севооборотов на эс-
тонском языке

В инструкции даются указания агрономам хозяйства и землеустроителям по введению и применению книги истории полей.

Книга истории полей должна дать исчерпывающие данные об использовании пашни и культурных лугопастбищ, исходя из качественных и количественных показателей.

Книга истории полей ведется на все обрабатываемые земли.

В рассматриваемом севообороте разделе инструкции приведены соответствующие условиям республики принципы севооборотов, из которых необходимо исходить при планировании севооборотов. Введенные севообороты оформляются в соответствии с порядком, указанным в приложении. Освоение севооборотов определяется по данным книги истории полей.

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

ARHIIVKOGU

K i n n i t a n :

Eesti NSV põllumajanduse
ministri asetäitja

I. Aamisepp

31. märtsil 1969.a.

A. PÖLLURAAMATU SISSESEADMINE JA PIDAMINE

Haritava maa ratsionaalsema kasutamise ja külvikordade rakendamise eesmärgil seatakse vabariigi majandeis sisse põlluraamatud. Nendes fikseeritakse majandi maa kasutamine ja selle tulemused ning külvikordade rakendamine.

Põlluraamat peab andma ammendava ülevaate haritava maa üksustel tehtud kapitaaltöödest, neil kasvatatavatest kultuuridest, rakendatud agrotehnilisest kompleksist ja kultuuride saagikusest. Põlluraamat jääb aluseks külviplaanide koostamisel, kultuuride järjestamisel, orgaaniliste ja mineraalväetiste jaotamisel ning kasutamisel ja maakasutamise aruannete koostamisel. Raamatu andmed võimaldavad võrrelda erinevatel põldudel saadud saake, arvestades looduslike tingimusi ja agrotehnikat, ning leida teid saagikuse tõstmiseks. Põlluraamat on abiks põllumajanduslike tööde planeerimisel ja maade hindamisel.

Põlluraamatut peetakse kogu majandi haritava maa kohta.

I. Põlluraamatu sisseseadmine

1. Maafondi analüüsimine ja kõlvikute eraldamine

Põlluraamatu sisseseadmisel ja pidamisel kasutatakse majandi maakasutusplaani valguskoopiaid. Maakasutusplaani andmeid võrreldakse maade inventariseerimise ja maabilansi andmetega. Valguskoopiail näidatud kogu haritav maa (künnimaa ja parandatud rohuma a kõlvikud) analüüsitakse läbi kasuta-

misvõimaluste ja kasutusüksuste ning külvikorraväljade moodustamise seisukohalt. Arvesse võetakse maade seisukorda, omadusi ja kasutamise võimalusi käesoleval ajal ning paari eelseisva aasta jooksul.

Põlluraamatu sisseseadmisel kasutatakse järgmist haritava maa kõlvikute jaotust:

- 1) künnimaa (põllumaa ja kultuurkarjamaa künnimaal);
- 2) mitmeaastased istandikud;
- 3) parandatud rohumaad (parandatud karjamaa ja heinamaa).

Arvesse võetakse veel maakasutusviisi.

Maade arvelevõtmise andmeteks on riiklik maade arvestus haritava maa kohta.

Künnimaade hulka arvatakse ka jooksval aastal eksploatatsiooni võetud parandatud maa-ala, kui nende veerežiim on reguleeritud vähemalt III astme kuivendusintensiivsusega.

Aedadena arvestatakse olemasolevaid puuvilja- ja marja-aedu ning muid alasid, mille kohta on olemas põllumajandusvalitsuse poolt kinnitatud detailiplaan aia rajamiseks.

Kultuur- ja parandatud karjamaana võetakse arvesse:

1) alad, mis on künnimaadel näidatud kultuurkarjamaadena ning parandatud rohumaadel olevad parandatud karjamaad;

2) künnimaad ja parandatud rohumaad, mis võetakse lähema 2 aasta jooksul pikaajaliste kultuur- ja parandatud karjamaade alla;

3) jooksval aastal eksploatatsiooni võetud maaparandusobjektid, millele külvatakse karjamaa seemnesegud või eelkultuurid;

4) kultuur- ja parandatud karjamaade vahekultuuride all olevad alad.

Parandatud heinamaadeks arvatakse kõik parandatud rohumaad, mida ei kasutata parandatud karjamaadena käesoleval ajal ega ka lähema 1-2 aasta jooksul.

2. Kasutusüksuste moodustamine

Põlluraamatu sisseseadmisel jagatakse kogu majandi haritava maa kasutusüksusteks. Kasutusüksus on haritava maa kõlviiku põhiühik, mille kohta põlluraamatus pidevat arvestust peetakse.

Põllumaa kasutusüksusena eraldatakse võimalikult ühesuguste mullaomaduste ja tootmistehniliste tingimustega (massiivistatus, veerežiimi reguleerimise iseärasused jne.) ala või maatükid, millel aasta vältel kasvatatakse reeglina ühte kultuuri (kultuuride grupp).

Kasutusüksuste moodustamiseks rühmitatakse tootmisüksuse põllutükid põhiliste mullaomaduste järgi. Rühmitamisel võetakse arvesse mulla tüüpi, erimit, lõimist, viljakust, maapinna reljeefi, kõlvikut. Peale selle arvestatakse veel kasutusüksuste suurust, kuju, kaugust tootmisüksusest, teede olemasolu, seisundit jms. Ühe kasutusüksuse alla on soovitatav eraldada maatükid, kus seni on igal aastal ühesuguseid kultuure kasvatatud, s.t. kasutusüksus on tegelikult juba välja kujunenud.

Eespool loetletud tingimustest sõltub ka kasutusüksuse suurus, mis võib olla väga erinev. Ühelt poolt peaks see olema küllalt suur, et põlluraamatu sisseseadmist ja pidamist võimalikult lihtsamaks muuta. Teiselt poolt ei tohi aga liiga suur kasutusüksus takistada põlluraamatut iga-aastaste sissekannete osas nõutava täpsusega pidamist. Kasutusüksuse optimaalseks suuruseks loetakse 10-50 ha.

Ühe kasutusüksuse alla võib haritava maa killustatuse korral arvata mitu maatükki.

Kuivendatud maad eraldatakse võimalikult omaette kasutusüksusteks.

Karjamaa kasutusüksuseks võetakse niisugune kõige väiksem karjamaa osa, mille kohta saab pidada zootehnilist saagi arvestust.

Mitmeaastaste istandike kasutusüksuseks on sobiv eralda-
da üks kvartal.

Kasutusüksuste moodustamisel kasutatakse majandi maaka-
sutusplaani valguskoopiat.

Kasutusüksuste piiritlemisel võetakse aluseks olemasole-
vad looduslikud ja tehislikud piirid, nagu orud, ojad, jõed,
sood, kraavid, maanteed jm., mis ei võimalda maatükke mas-
siivistada ning millede kõrvaldamist ei ole lähemas tulevi-
kus ette näha. Haritava maa suuremate massiivide puhul ar-
vestatakse olemasolevaid väljade piire, kusjuures nähakse
ette vajalikud parandused väljade kuju ja suuruse muutmi-
seks. Kasutusüksuste piiritlemisel kasutatakse abimaterjalina
eelnevate aastate kultuuride paiknemise plaane või muid
analoogilisi materjale.

Plaanile kantud kasutusüksused nummerdatakse. Ühe kõlvi-
ku kasutusüksuste numbrid ei või majandi piires korduda. Mit-
meaastaste istandike kasutusüksused võetakse põllumaa kas-
utusüksuste numeratsioonini.

Õue-aiamaade (haritava maa osas) ja kõõgiviljamaade
pindalad täpsustatakse ja nende asukohad kantakse plaanile.

Kasutusüksuste pindalade arvutamisel liidetakse kõik an-
tud kasutusüksuse piiresse jäävad haritavate maatükkide pind-
alad, kaasa arvatud kolhoosnikute, sovhoositööliste jt. õue-
aiamaad ja kõõgiviljamaad.

Pindalad arvutatakse täpsusega 0,1 ha. Kui plaanil on
kontuurid täpsusega 0,01 ha, siis kasutusüksuste pindalad
ümardatakse 0,1 ha-le.

Plaanile kantud pindalaid võrreldakse majandis seni fik-
seeritud pindalade suurustega. Kui vahe on üle $\pm 0,1 \sqrt{P}$ (P -
maatüki pindala), siis selgitatakse erinevuse põhjus ja te-
hakse vajalik täpsustus. Kui vahe on eeltoodust väiksem, siis
märgitakse pindalaks maakasutusplaanil näidatud suurus.

3. Kasutusüksuste asendiplaani koostamine

Kasutusüksuste asendiplaani koostamiseks ja põlluraamatute sisseseadmiseks vajatakse maakasutusplaani 6 valguskooptiat mõõdus 1 : 10000. Nendest ühte kasutatakse asendiplaani mustandiks, kolm on vajalikud puhta asendiplaani vormistamiseks ning kahte kasutatakse väljalõigete tegemiseks kasutusüksuste põlluraamatusse kandmisel.

Põllumaade ja puuviljaaedade kasutusüksused piiritletakse kasutusüksuste asendiplaanil punase, künnimaadel olevate kultuurkarjamaade ja parandatud karjamaade kasutusüksused sinise ning parandatud heinamaa kasutusüksused sjeena (pruuni) tušiga. Puuviljaaedade kasutusüksused tähistatakse põllumaast eristamiseks väikeste mustade ringikestega. Tootmisüksuste piirid kantakse plaanile roheline katkendjoonega (jämedusega 2-3 mm). Künnimaade kasutusüksused värvitakse asendiplaanil kollaseks, parandatud rohumaade kasutusüksused heleroheliseks.

Individaalkasutuses olev haritav maa piiritletakse pliiatsiga ja tähistatakse kõõgiviljaala topograafiase leppemärgiga.

Kasutusüksuste numbrid ja pindalad kantakse asendiplaanile murruna, mille lugejaks on kasutusüksuse number, nimetajaks pindala hektarites. Kasutusüksuse number ja pindala märgitakse plaanile sama värvi tušiga, millega on plaanile kantud vastava kasutusüksuse piir.

Maatükkide, koplite ja kraavivahede numbrid ja kogupindalad (koos individaalkasutuses olevate maadega) kantakse plaanile musta tušiga murruna, mille lugejaks on vastava maüksuse number, nimetajaks pindala hektarites. Tiheda kraavivõrgu korral kantakse asendiplaanile ainult kraavivahede numbrid, juhul kui maakasutusplaanil kraavivahede pindalad pole näidatud.

Kasutusüksuste asendiplaanile kantakse kasutusüksuse ko-

gupindala. Kasutusüksuse ühiskondlikult kasutatava osa pindala märgitakse kogupindala tähistava murru juurde pliiatsiga. Õue-aiamaade pindalad märgitakse plaanile pliiatsiga.

Kasutusüksuste asendiplaani kinnitavad majandi direktor (juhatuse esimees) ja põllumajandusvalitsuse peaagronoom.

Kasutusüksuste asendiplaani ühe eksemplari saab RPI "Eesti Põllumajandusprojekt", teised kaks eksemplari jäävad majandile, kusjuures ühest tehakse iga osakonna või brigaadi jaoks vastava tootmisüksuse territooriumiosa väljalõiked.

Muudatused kasutusüksuste suuruse ja piiride osas, mis toimuvad pärast asendiplaani koostamist, korrigeerib ja kannab plaanile RPI "Eesti Põllumajandusprojekt". Vastavad parandused tehakse ka põlluraamatus.

4. Põlluraamatu algsissekannete tegemine

Suuremates majandites peetakse põlluraamatut tootmisüksuste viisi, s.o. iga osakonnas (brigaadis). Väiksemates majandites peetakse ühte põlluraamatut, juhul kui ühele raamatublanketile saab mahutada kõik majandi kasutusüksused.

Põlluraamatu 1966.a. trükitud vormi teksti tehakse parandused, mis on tingitud mõistete "künnimaa" ja "parandatud rohuma" kasutuselevõtmisest. Põllumaa ja mitmeaastaste istandike kasutusüksused kantakse üldreeglina põllumaa ossa, kultuurkarjamaade ja parandatud rohumaade kasutusüksused kultuurrohumaade ossa. Et nõutavad sissekanded on mõlemas osas sisuliselt ühesugused, siis võib erandjuhul, vastavaid parandusi sisse viies, rohumaade kasutusüksusi kanda põllumaad käsitlevasse ossa või vastupidi.

Põlluraamatu osade "Põllumaa kasutamine aastate lõikes" ja "Kultuurrohumaade kasutamine aastate lõikes" esimesse lahtrisse (kasutusüksuse nr.) kantakse iga kasutusüksuse number (murru lugejana) ja kogupindala (murru nimetajana).

Samade osade teise lahtrisse ("Kultuur" või "Põhiline kasutuslaad") kantakse igal aastal õue-aiamaade jm. individuaalkasutuses oleva maa pindala.

Näiteks:

Kasutusüksuse nr.	1969.a.		1970.a.	
	kultuur	pindala	kultuur	pindala
$\frac{1}{20,0}$	õue-aiamaa	1,0		
	rukis	10,0		
	maaparandus	9,0		

Individuaalkasutuses oleva maa kohta tehakse taolised sissekanded igal aastal.

Algsissekannete tegemisel nimetatud osadesse eraldatakse iga uue kõlviku kasutusüksused pealkirjadega, kuna näiteks põllumaa kasutamise tabelis on ka mitmeaastaste istandike kasutusüksused. Maakasutuse koondandmete saamiseks teevad maakorraldajad kõlvikute kasutusüksuste pindalade kokkuvõtted. Võttes samas tabelis kokku iga eri kultuuri pindalad, saadakse vastavate kultuuride külvipinnad.

Kasutusüksusi eraldi käsitlevas põlluraamatu osas avatakse iga kasutusüksuse jaoks (numbrite järjekorras) 2 lehekülge. Kultuurkarjamaade ja parandatud rohumaade kasutusüksuste jaoks võib avada ka 4 või rohkem lehekülge selle järgi, kui palju kopleid, kraavivaheid või maatükke on kasutusüksuses, sest agrotehnilised abinõud märgitakse raamatusse maatükkide viisi. Seega peab igale kasutusüksusele eraldama nii palju lehekülgi, et iga maatüki (kopli, kraavivahe) jaoks jääks sissekannete tegemiseks 7 aasta jooksul igaks aastaks üks rida.

Kahest selleks ettenähtud kasutusüksuste asendiplaanist tehakse kõigi kasutusüksuste väljalõiked. Need lõigatakse võimalikult neljakandilised, eeldades, et kõrvalpaiknevad

alad saab välja lõigata teisest plaanist. Väljalõiked kleebitakse raamatu parempoolsele leheküljele, võimalikult ilma kaarte järgi.

Kasutusüksuste üldiseloomustavaist näitajaist kirjeldatakse alltooduid järgmiste täienduste ja parandustega.

Kasutusüksuse number.

Kohalik nimetus.

Maatükkide arv.

Pindala ha - näidatakse kasutusüksuse ühiskondlikult kasutatav pindala.

Reljeef - valdava liigestatuse järgi:

tasane,

lainjas,

künklik.

Kalde suurus - märgitakse valdav kaldenurk kraadides.

Mullaerim - kantakse mullastikukaardi järgi. Juhul kui kasutusüksusel esineb mitu mullaerimit, millede osatähtsus on üle 20%, siis märgitakse esimesele kohale valdav erim. Kui esinevad mõne teise erimi laigud, mis maaharimist segavad (näit. K''K^o foonil), siis märgitakse see sulgudes erimite loetelu lõppu.

Lõimimine - märgitakse raamatusse üldtuntud lühenditena, näidates künnikihi ja alumiste horisontide lõimise (näit. $\frac{sl}{IS_1}$). Kui esineb mitu mullaliiki või nende kombinatsiooni, kantakse valdav liik esikohale. (Mullaerimi ja lõimise lühendite kohta vt. lähemalt raamatust "Mullateadus", Tallinn 1962, lk. 54 ja 245-249).

Hindeklass, -punktid - kantakse üle mullastikukaardilt. Märgitakse valdav hindeklass ning

minimaalsed ja maksimaalsed hinde-
punktid (näit. V, 35-65).

Veerežiim - märgitakse alljärgneva jaotuse järgi:

põuakartlik,
parasniiske,
nõrgalt liigniiske,
tugevasti liigniiske.

Kivisuse aste - kantakse mullastikukaardilt astmete in-
tervallina (näit. I-III).

Väetistarbe määramise aasta.

P₂O₅ vajadus, K₂O vajadus, pH lubjatarve - märgitakse
väetistarbekaardilt vastavate "Mullaste
intervallidena (näit. pH 4,0-5,0).

Mitmeaastaste istandike kasutusüksuste puhul näidatakse
vabadel ridadel aia rajamise aasta, kivide koristamise aas-
mel aia tarastamine.

Kultuurrohumaid käsitlevas osas märgitakse reale "Põ-
hiline kasutuslaad" vastavalt rohumaa iseloomule "Kultuurkar-
jamaa künnimaal" või "Parandatud karjamaa" või "Parandatud
heinamaa".

Järgneval kahel vabal real iseloomustatakse kasutus-
suse kuivenduse intensiivsust, näidates ära kogu kuivendatud
pindala ja sellest korras drenaažiga, rekonstrueerimist va-
java drenaažiga, korras kraavitusega, rekonstrueerimist va-
java kraavitusega alad.

Korras drenaaži puhul näidatakse erineva kuivenduse in-
tensiivsustastmega pindalad eraldi.

Pindala järel märgitakse kuivendusvõrgu ehitamise aasta
(näit. korras drenaaž II 20,0 ha 1967).

Andmed kuivendusvõrgu iseloomustamiseks saadakse majan-
di kuivendusvõrgu plaanilt.

Tabelis "Maade parandamine" muudetakse lupjamist käsitlev osa järgmiselt:

Lupjamine			Kuivendussüsteemide korrashoid			
Aasta	Pindala ha	Lubiväetise liik	Annus ts/ha	Aeg	Süsteemi nr.	Korrashoiutöö liik

Vabadele ridadele tehakse ka vajalikud sissekanded maade niisutamise ja muude täiendavate andmete kohta.

Tabeli "Maade parandamine" kuivendamise osas kantakse andmed alade kohta, mis on kuivendatud pärast põlluraamatu sisseseadmist. Lupjamist käsitlevas osas näidatakse andmed pärast 1960.a. tehtud lupjamiste kohta. Kuivendussüsteemide ja kivide koristamise tabelit peetakse nende tööliikide edaspidise teostamise alusel.

Kultuurrohumaade osa analoogilises tabelis asendatakse mikroväetisi käsitlev osa eeltoodud kuivendussüsteemide korrashoiu tabeliga. Mikroväetiste kasutamine näidatakse kasutusüksuste viljelemist käsitlevas osas.

Osa "Põllule sobivad kultuurid nende õiges vahelduses" ei täideta.

5. Tööülesannete jaotamine põlluraamatu sisse-
seadmisel

Põlluraamatu sisseseadmiseiga seotud tööd tehakse reeglina koostööna majandi spetsialistide ja RPI "Eesti Põllumajandusprojekt" maakorralduse osakonna poolt.

Tööülesanded jaotatakse järgmiselt:

1. Majandi maafondi analüüs senise ja lähemate aastate perspektiivse kasutamise seisukohalt - majandi spetsialistid.

2. Haritava maa piiritlemine - maakorraldajad.

3. Haritava maa kontuuride pindalade kontrollimine ja täpsustamine - maakorraldajad ja majandi spetsialistid.

4. Haritava maa kasutusviisi määramine ja kõlvikutena plaanile kandmine; kasutusüksuste eraldamine - majandi spetsialistid ja maakorraldajad.

5. Kasutusüksuste tähistamine ja pindalade arvutamine; kasutusüksuste asendiplaanide vormistamine ja maakasutuse andmete koondite tegemine - maakorraldajad.

6. Põlluraamatusse algsissekannete tegemine - majandi spetsialistid; kasutusüksuste numbrid ja pindalad kannavad raamatusse maakorraldajad.

7. Kasutusüksuste asendiplaanide kooskõlastamine põllu- majandusvalitsusega - majandi spetsialistid ja maakorraldajad.

Et põlluraamatuid kiiremini rakendada, tuleb osas majandites need esialgselt sisse seada majandi spetsialistidel maakorraldajate abita.

Sel juhul koostavad majandi spetsialistid lihtsustatud kasutusüksuste asendiplaanid: kasutusüksused piiritletakse, nummerdatakse ja märgitakse ühiskondlikult kasutatav pindala. Põlluraamat vormistatakse eespool toodud metoodika järgi. Võrreldavad asendiplaanid ja muud maakorraldajatele ette nähtud tööd teeb RPI "Eesti Põllumajandusprojekt" hiljem.

Muudatused kasutusüksuste piiride ja suuruste osas, mis toimuvad pärast põlluraamatu sisseseadmist, kantakse RPI "Eesti Põllumajandusprojekti" poolt asendiplaanidele ja põlluraamatus nende teostamise järel.

II. PÖLLURAAMATU PIDAMINE

Põlluraamatu pidamist korraldab majandi (pea-)agronoom, kes on ühtlasi selle eest vastutav. Põlluraamatut peetakse pidevalt põllutööde käigu järgi.

Põlluraamatu (1966.a. vorm) osasse "Põllumaa kasutamine aastate lõikes" kantakse maatükkide kaupa tegelikult kasvatatavad kultuurid ja nende pindalad. Tabeli teine veerg ("Kultuur") poolitatakse ning esimesele poolele kirjutatakse maatükkide numbrid. Sellega välditakse eksitusi ühel või teisel maatükil kasvatatavate kultuuride sissekandmisel.

Analoogiliselt täiendatakse ja peetakse järgneva osa ("Kultuurrohumaade kasutamine aastate lõikes") tabeleid.

Haritava maa muuks otstarbeks kasutamise puhul märgitakse vastavatesse lahtritesse kasutusviis (näiteks: maaparandus).

Põllumaa kasutusüksuste viljelemist käsitlevas osas peetakse tabelit järgmiste andmete kohta:

Lahtri nr.	K i r j e n d
---------------	---------------

1.	Aasta	
5.	Kultuur ja sort	
6.	Pindala	
7.	Külvi aeg	
8.	Orgaanilised väetised,	liik
9.	Orgaanilised väetised,	annus (t/ha)
11.	Lämmastikväetised,	liik
12.	Lämmastikväetised,	annus (ts/ha)
14.	Fosforväetised,	liik
15.	Fosforväetised,	annus (ts/ha)
17.	Kaaliväetised,	liik
18.	Kaaliväetised,	annus (ts/ha)

Lahtri
nr.

K i r j e n d

20.	Mikroväetised,	liik
21.	Mikroväetised,	annus (kg/ha)
23.	Pestitsiidid,	liik
24.	Pestitsiidid,	annus (kg/ha)
27.	Põhitoodang (ts/ha)	
29.	Kogutoodang (ts-sü/ha)	
31.	Sügiskünni aeg	

Rohumaade kasutusüksuste viljelemist käsitlevas osas
peetakse tabelit järgmiste näitajate kohta:

Lahtri
nr.

K i r j e n d

1.	Aasta	
5.	Kultuur- või heintaimede liigid (rohukamara tüüp)	
6.	Külvinorm	
7.	Pindala	
8.	Külviaeg	
9.	Orgaanilised väetised,	liik
10.	Orgaanilised väetised,	annus (t/ha)
12.	Lämmastikväetised,	liik
13.	Lämmastikväetised,	annus (ts/ha)
15.	Fosforväetised,	liik
16.	Fosforväetised,	annus (ts/ha)
18.	Kaaliväetised,	liik
19.	Kaaliväetised,	annus (ts/ha)
21.	Pindala	
28.	Saak, vahekultuur (ts/ha)	
29.	Saak, karjatatud (ts/ha)	
30.	Saak, sileeritud (ts/ha)	
31.	Saak, hein (ts/ha)	
32.	Kokku (ts-sü/ha)	

Ülejäänud lahtreid ei ole vaja täita. Veergu nr. 2 on otstarbekas märkida maatüki, kopli või kraavivahe number.

Mitmeaastaste istandike kasutusüksuste puhul tehakse vahaksjäävatesse veergudesse sissekanded iga korralise pritsimise kohta. Märgitakse ära kasutatud preparaadi liigi, kontsentratsiooni ja pritsimise aja.

Kasutamata künni- või rohumaa kohta märgitakse põlluraamatu vastava kasutusüksuse lehele pindala ning kasutamata jätmise põhjused.

Põlluraamatu pidamine eeldab vajalikke algandmeid agrotehniliste võtete kirjeldamiseks.

Et majandites seni kasutatav dokumentatsioon ei valgusta küllaldaselt kõiki agrotehnilisi võtteid, tuleb brigadiridel kasutusele võtta päevikud. Hõlpsama kasutamise huvides peaks päevikute formaat olema küllalt väike (vihik). Seda arvestades on otstarbekas aasta jooksul kasutada kahte päevikut: Ühte külvitööde ja teist koristustööde ning sügisese mullaharimise kohta. Päevikut peetakse kultuuride kaupa. Iga kultuuri jaoks eraldatakse päevikus nii palju ruumi (1-2 lehekülge), et oleks võimalik iga põllu (maatüki) kohta vajalikud andmed sisse kanda.

Päeviku vormi võib muuta, kui võrd majandi muus dokumentatsioonis on esitatud tarvilikud näitajad.

Põlluraamatud esitatakse põllumajandusvalitsusele koos kevadkülvilvi ja koristustööde lõpparuannetega läbivaatamiseks 2 korda aastas.

1) Kevadtööde päevik

Kultuuri nimetus

Põllu nimetus või nr.	Pindala ha	Orgaaniline väetis		Mineraalväetised		Fosforv.		Kaaliv.		Lämmastikv.		Sort	Kulvialas	Pesti- tsiidid	annus ts/ha
		annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k				
		11k		annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k			11k	

2) Sügistööde päevik

Kultuuri nimetus

Põllu nimetus või nr.	Pindala ha	Saak ts/ha	Orgaaniline väetis		Fosforv.		Kaaliv.		Mineraalväetised		Lämmastikv.	annus ts/ha	Sügistööde aeg
			annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k			
			annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	annus ts/ha	11k	

I. Külvikorra põhiprintsiibid ja -nõuded

Külvikorrad on maakasutamise, viljade (kultuuride) paigutamise ja nende järgnevuse pidev korraldamine teatud territooriumil (osakonnas, brigaadis) või selle osal. Külvikorra aluseks on harilikult viljavaheldus, s.o. bioloogiliselt ja agrotehniliselt erinevate omadustega kultuuride vaheldumine. Monokultuur, mis on külvikorra üheks härmuseks, leiab rakendamist erandjuhtudel (näit. mais).

Külvikorra eesmärgiks ei ole ainult viljavahelduse korraldamine, vaid rahvamajanduse vajaduste kindlustamine teatud kultuuride struktuuri, nende järgnevuse ja paigutuse juures.

Ratsionaalne külvikord peab tagama rahvamajanduse nõuetele ja majandi tootmisülesannetele vastava kultuuride optimaalse struktuuri, nende agrotehniliselt ja majanduslikult põhjendatud järgnevuse ning mullastikutingimustele vastava pideva paigutuse antud territooriumil. Kui näiteks jooksvaks aastaks on planeeritud küll kõikidele kultuuridele parimad eelviljad ja mullad, kuid kui seda nõuet ei ole võimalik täita järgmistel aastatel (s.o. pidevalt), siis ei ole antud juhul ratsionaalse külvikorra ühest põhinõudest - pidevusest kinni peetud. Külvikorraga on lahutamatu seotud väetus-, mullaharimis- ja taimekaitsesüsteemid. Kui mineraalväetisi on võimalik ka ilma külvikorrata kasutada, andes neid igale kultuurile, siis orgaaniliste väetiste kasutamine ilma külvikorrata ei ole mõeldav.

Seoses fosfor-kaaliväetiste perioodilise andmisega kultuuridele kasvab külvikorra osatähtsus ka mineraalväetiste kasutamisel. Seega jääb külvikord üheks aluseks väetussüsteemi koostamisel.

Ka mullaharimis- ja taimekaitsesüsteemi saab ratsionaalselt rakendada vaid külvikorras, kultuuride süsteemitu paigutuse puhul ei ole see aga võimalik.

II. Külvikordade liigid

Külvikorrad jaotatakse põllu-, spetsialiseeritud (seemnekasvatuse-, kõõgivilja- jt.) ja söödakülvikordadeks (karjamaa-, farmilähedased).

Põllukülvikordi nimetatakse selles kõige valdavama kultuuri (näit. teravili) järgi (teraviljakülvikord). Kui külvikorras on peale selle veel mõne kultuuri osatähtsus suurem kui 25% (näit. põldhein), nimetatakse külvikorda mõlema kultuuri järgi (antud juhul teravilja-põldheina külvikord).

Spetsialiseeritud külvikordade osas arvatakse seemnekasvatuse külvikordade hulka heinaseemne- jt. seemnekasvatust li-
kud külvikorrad. Spetsialiseeritud külvikordadeks loetakse ka lillekasvatus- jt. eriotstarbelise kasutusviisiga alad.

Vabariigis väljakujunenud külvipinna struktuurile vastab kõige paremini kuueväljaline põllukülvikord, kus 3 välja on teravilja all.

Näiteks:

1. Rühvelkultuurid (+ orgaanilist väetist saanud segatis ja mesikas siloks)
2. Suviteravili
3. Suviteravili (heinaseemne allakülviga)
4. Põldhein
5. Põldhein
6. Talivili (+ suviteravili mesika allakülviga)

Majandites, kus rühvelkultuure kasvatatakse vähem, sobib järgmine teraviljakülvikord:

1. Rühvelkultuurid
2. Suviteravili
3. Suviteravili
4. Põldhein

5. Põldhein

6. Talivili

7. Suviteravili

Ajutiselt liigniisketel maadel, kus rühvelkultuuride kasvatamine on raskendatud, võib kasutusele võtta järgmise külvikorra:

1. Üheaastased silo- ja haljassöödakultuurid (orgaaniline väetis)
2. Suviteravili
3. Põldhein
4. Põldhein
5. Tali- või suviteravili

Nimetatud külvikorras tuleb põldheinasegusse rohkesti kõrrelisi võtta ning teisel ja kolmandal aastal tingimata vajalikul hulgal lämmastikväetisi anda. Sama külvikorda võib rakendada ka erodeeritud või erosiooniohtlikel muldadel. Sel juhul võib põldheinajärgse teravilja ka ära jätta.

Põuakartlikel rähkmuldadel, kus rühvelkultuure suure kiivisuse tõttu kasvatada ei saa, tuleb mulda orgaanilise ainega valge mesika kasvatamise abil rikastada. Sel juhul kujuneb külvikord järgmiseks:

1. Valge mesikas
2. Talivili (rukis)
3. Suviteravili (mesika allakülviga)

Omaette külvikorra moodustavad maisi (ka lutserni) monokultuurina kasvatamise alad.

Põllukülvikordade kombinatsioon on palju ja neid on igal agronoomil endal võimalik koostada, silmas pidades üldisilviljavahelduse printsiipe, mida vabariigi tingimustes tuleb rakendada. Need on järgmised:

1. Rühvelkultuurid paigutada teravilja järele ja rühvelkultuuride järel kasvatada teravilja.

2. Põldhein külvata teravilja alla pärast rühvelkultuure või teisi orgaanilisi väetisi saanud kultuure.

3. Põldheina järele külvata teravili.

4. Üheaastased silo- ja haljassöödakultuurid paigutada teravilja järele.

5. Teravilja kasvatada ühel ja samal kohal mitte üle kolme aasta.

6. Taliteravili külvata üldreeglina põldheina järele.

Külvikorra esimeseks kultuuriks märgitakse orgaanilist väetist saav või mulda orgaanilise ainega rikastav kultuur (näit. valge mesikas).

III. Külvikordade kavandamine ja sisseviimine

Paralleelselt põlluraamatu sisseseadmisega kavandatakse majandis ka külvikorrad.

Kui varem koostatud külvikorra kavad või majandi territooriumi organiseerimise plaanid (kus on kavandatud külvikorrad) on otstarbekad ning vastavad olemasolevale maafondile, siis rakendatakse seal kavandatud külvikordi. Majandites, kus pärast külvikorra- või territooriumi organiseerimise plaanide koostamist on toimunud maafondi ja spetsialiseerumise osas ebaolulisi muudatusi, täiendatakse olemasolevaid külvikorra kavasid, viies need vastavusse tegeliku olukorraga. Kolhoosides ja sovhoosides, kus külvikorra kavasid koostatud ei ole või kus need kujunenud tingimustes enam ei sobi, tuleb külvikorrad kavandada. Varem koostatud külvikorra- ja territooriumi organiseerimise plaanide rakendamise sobivuse otsustavad majandi juhtkond ja põllumajandusvalitsus.

Külvikordade sisseviimisel on aluseks haritav maa, mis võimaldab ratsionaalset kasutamist ja põlluraamatu pidamist.

Külvikorrade kavandatakse kogu haritava maa kohta, välja arvatud mitmeaastased istandikud ja katmikalad.

1. Külvikorraväljade ja külvikordade moodustamine

Külvikordade kavandamisel moodustatakse kasutusüksuste asendiplaani põhjal külvikorraväljad. Külvikorraväli moodustatakse ühest või mitmest kasutusüksusest.

Külvikorravälja eraldamisel on põhiprintsiibiks (ühe külvikorra raames), et kõigil külvikorraväljadel oleks enam-vähem ühesugune mullastikuline struktuur ja boniteet. Kui aga moodustada külvikorraväljad näiteks nii, et üks väli koosneb põuakartlikest, teine aga ajutiselt liigniisketest maadest, siis on külvikorraväljad mullastikuliselt ühe välja piires küll ühtlasemad, kuid väljade omavaheline erinevus niivõrd suur, et see ei võimalda normaalset viljavaheldust.

Seega ei pea väljad obligatoorselt üksteise kõrval olevatest kasutusüksustest koosnema.

Kasutusüksused rühmitatakse enam-vähem võrdsete omaduste ja väärtusega väljadeks, mis tunduvalt kergendab iga-aastast kultuuride paigutamist.

Kasutusüksuste grupeerimisel võetakse abimaterjaliks mullastiku negatiivse mõju ulatust käsitlevad joonised (kui need on majandil olemas).

Külvikorraväljad moodustatakse niisuguse pindalaga, millel antud tootmistingimustes on otstarbekas ühel aastal ühte kultuuri või lähedase agrotehnikaga kultuure kasvatada.

Reeglina moodustatakse igas tootmisüksuses omaette külvikorrad.

Kui tootmisüksuses on mullastikulised erinevused suhteliselt väikesed või paigutuvad mullaerimid nii komplekselt, et neid eraldi harida ja kasutada ei saa (külvikorraväljad kuuluvad ühte gruppi), siis kavandatakse tavaliselt üks põlvikülvikord.

Kui tootmisüksuse kasutusüksusi, seega ka külvikorravälju, on mullastikuliselt võimalik jagada kahte või rohkemasse omavahel tugevasti erinevasse rühma, siis on õigem sisse viia kaks või rohkem põllukülvikorda.

Juhul, kui ühes tootmisüksuses on tugevasti erinevate omadustega külvikorravälju vähe ega saa omaette külvikorda moodustada, siis moodustatakse külvikord erandina kahe (kolme) tootmisüksuse ühesugustest külvikorraväljadest.

Heinaseemnekasvatuse alad ja spetsiaalkultuuride alad (spetsialiseeritud taimekasvatusega majandites) jagatakse külvikorraväljadeks arvestusega, et nendel oleks tagatud nimetatud kultuuridele nõuetekohane viljavaheldus.

Planeeritava põllukülvikorra väljade arv sõltub peamiselt külvipinna struktuurist. Otstarbekamaks osutuvad 6-8-väljalised põllukülvikorrad, mis on moodustatud kultuuride gruppide (teraviljad, rühvelkultuurid, heintaimed) järgi. Mida intensiivsem on maakasutus, seda lühem võib olla külvikord. Iga väli peab külvikorras vähemalt üks kord orgaanilisi väetisi saama.

Kultuurkarjamaa külvikorraks loetakse üks kultuur- või parandatud karjamaa massiiv.

Niidukülvikorraks loetakse parandatud rohuma massiiv.

2. Külvikorra projektide koostamine

Sisseviidavad külvikorrad vormistatakse juhendis toodud külvikorra näidisprojekti kohaselt (vaata lisa).

Külvikorra projekti koostamine on majandi (pea-)agronoomi ülesanne. Viljavahelduse planeerimisel tuleb aluseks võtta käesolevas juhendis toodud seisukohad, arvestades ka majandi spetsialistide tähelepanekuid kohalikele tingimustele paremini sobivate kultuuride kohta.

Majandeis, kus kohalikele tingimustele vastav viljavaheldus on välja kujunenud, kantakse projekti tegelikult rakendatav kultuuride järjestus.

Iga külvikorra kohta arvutatakse külvikorravälja keskmine pindala, jagades külvikorra kogupindala väljade arvuga külvikorras.

Külvikorra projekti osas "B" tunakse välja külvipinna struktuur tootmisüksuste ja kogu majandi kohta, võttes aluseks osas "A" planeeritud külvikordi.

Külvipinna struktuuri väljatoomisel lähtutakse külvikorravälja keskmisest pindalast. Iga kultuuri (-rühma) keskmine pindala arvutatakse külvikorravälja keskmise pindala korrumtamisel sama kultuuri (-rühma) esinemise arvuga kultuuride järjestuses. Kui külvikorravälja moodustab 2 või rohkem erinevat kultuuri või kasutusviisi (näit. segatis + mustkesa), arvatakse nende alla proportsionaalne osa külvikorravälja keskmisest pindalast.

Üksikute kultuuride pindalade arvutamiseks tootmisüksuse ulatuses liidetakse nende pindalad kõigi külvikordade lõikes.

Kogu majandi kohta tunakse kultuuride planeeritav struktuur külvikordades välja tootmisüksuste vastavate pindalade summa kaudu.

Üksikute kultuuride rühmade osatähtsus peab olema kooskõlas lähemateks aastateks planeeritud ülesannetega. Oluliste erinevuste korral tuleb külvikorra projekti osas "A" viljavaheldust vajalikus suunas korrigeerida.

Külvikorra projekti kinnitab põllumajandusvalitsuse peaaegronoom.

Külvikorra projekt koostatakse kahes eksemplaris, millest üks jääb majandile, teine põllumajandusvalitsusele.

3. Külvikordade arvestamine ja aruandlus

Külvikordade arvestamisel tuleb lähtuda järgmistest nõuetest.

Sisseviiduks loetakse need külvikorrad, mille kohta on

välja töötatud ja külvikorra projektiga vormistatud vilja-
vaheldus ning külvipinna struktuur.

Rakendatuks loetakse põllukülvikorrad järgmistel juhtu-
del.

1. Kui majandis (brigaadis, osakonnas) rakendatakse süs-
temaatselt külvikorra projektis ettenähtud viljavahel-
dust, kui kõik põllud saavad 5-7 aasta jooksul orgaanilisi
väetisi ning viljade vaheldust ja väetiste andmist regist-
reeritakse põlluraamatus või mõnel muul viisil (eelviljade
kaart jne.). Rakendatuks loetakse antud juhul külvikord ter-
vikuna.

2. Kui majandis toimub kultuuride paigutus juhuslikult
ja selle registreerimine on osaline, siis hakatakse külvi-
korra rakendatust arvestama alates teisest aastast pärast
põlluraamatu sisseseadmist või kultuuride iga-aastase paigu-
tuse süstemaatilist registreerimist. Antud juhul loetakse
külvikorrad rakendatuks osaliselt, s.t. nendel põldudel, kus
on kasvatatud külvikorralüli esimest kultuuri (rühvelkultuu-
rid, mustkesa, heintaimed, sönnikut saanud kultuurid) ja mis
on antud aastal lüli teise või sellele järgneva kultuuri all.

Kultuurkarjamaa külvikord loetakse rakendatuks, kui seal
toimub kopliviisiline karjatamine ning koplites tehakse va-
jalikke hooldustöid ning peetakse saagiarvestust.

Niidukülvikord loetakse rakendatuks, kui kamara uuenda-
mine ja väetamine toimub normaalselt ning niidu saagitase on
vähemalt 40 ts/ha kuivheina.

Rakendatuks loetakse külvikord ka sel juhul, kui projek-
tie ettenähtud kultuur vahetatakse teise kultuuriga ja kui
sellega ei kaasne mullaviljakuse vähenemist ja umbrohtumuse
suurenemist.

Rakendatud külvikorrad kuuluvad ühtlasi sisseviidud kül-
vikordade hulka.

Külvikordade rakendus määratakse kasutusüksuste kaupa,

võrreldes külvikorra projektis toodud planeeritud viljava-
heldust põlluraamatu esimesse ossa kantava tegeliku viljade
järjestusega.

Külvikordade arvestamiseks on sisse seatud statistiline
aruanne vorm nr. 17-sh "Aruanne külvikordade rakendamise
kohta", mille majandid esitavad üks kord aastas 1. novembri
seisuga.

.....
kolhoos
 sovhoos

.....
 põlluajandusvalit-
 suse peaaegronoom

Külvikorra projekt

A. Planeeritud külvikorrad

I brigaad (osakond)

Külvikord nr. 1 (Pindala 203,0 ha; külvikorravälja kesk-
 mine suurus 29,0 ha)

1. Põldhein
2. Põldhein
3. Taliteravili
4. Suviteravili
5. Rühvelkultuurid
6. Suviteravili
7. Suviteravili

Külvikorra- välja		Kasutusüksuse või põllu	Külvikorra- välja		Kasutusüksuse või põllu		
nr.	pindala	nimetus või nr.	pindala	nr.	pindala		
		1	12,0		13	19,0	
I	29,0	30	17,0	V	29,0	18	10,0
		8	13,0			2	3,0
II	28,0	12	15,0			4	7,0
		9	1,0			20	11,0
III	28,0	26	27,0	VI	29,0	25	8,0
		14	24,0			10	7,0
IV	29,0	17	5,0			11	7,0
						21	4,0
				VII	31,0	28	13,0

Külvikord nr. 2 (Pindala 116,0 ha; külvikorravälja keskmine suurus 14,5 ha).

1. Põldhein
2. Põldhein
3. Suviteravili
4. Suviteravili
5. Mustkessa + segatis
6. Taliteravili
7. Rühvelkultuurid
8. Suviteravili

Külvikorra- välja		Kasutusüksuse või põllu		Külvikorra- välja		Kasutusüksuse või põllu	
nr.	pindala	nimetus või nr.	pindala	nr.	pindala	nimetus või nr.	pindala
I	14,0	29	14,0	V	14,5	15	14,5
		6	2,0			15	8,5
II	14,0	7	12,0	VI	14,5	16	6,0
		19	12,0			27	10,0
III	15,0	22	3,0	VII	14,0	3	4,0
		23	7,0			3	4,0
IV	16,0	24	9,0	VIII	14,0	5	10,0

II brigaad

Külvikord nr. 1

.....

III brigaad

Külvikord nr. 1

.....

B. Kõlvipindade struktuur kõlvikordades

Kultuur	Keskmine pindala (ha)	%
---------	-----------------------------	---

I brigaad

Taliteravili	43,5	13,6
Suviteravili	130,5	40,9
Rüüvelkultuurid	44,0	13,8
Sellest: kartul	32,0	10,0
Segatis	7,0	2,2
Põldhein	87,0	27,3
Mustkesa	7,0	2,2

K o k k u I 319,0 100,0

II brigaad

.....

III brigaad

.....

Kokku majandis

.....

.....

Direktor
Esimees

(Pea-)agronoom

S i s u k o r d

	lk.
A. Põlluraamatu sisseseadmine ja pidamine	3
I. Põlluraamatu sisseseadmine	3
1. Maafondi analüüsimine ja kõlvikute eraldamine	3
2. Kasutusüksuste moodustamine	5
3. Kasutusüksuste asendiplaani koostamine	7
4. Põlluraamatu algsissekannete tegemine	8
5. Tööülesannete jaotamine põlluraamatu sisseseadmisel	12
II. Põlluraamatu pidamine	14
B. Külvikordade sisseviimine ja rakendamine	18
I. Külvikorra põhiprintsiibid ja -nõuded	18
II. Külvikordade liigid	19
III. Külvikordade kavandamine ja sisseviimine	21
1. Külvikorraväljade ja külvikordade moodustamine	22
2. Külvikorra projektide koostamine	23
3. Külvikordade arvestamine ja aruandlus	24
Lisa: Külvikorra projekt	27

СО Д Е Р Ж А Н И Е

	стр.
А. Введение и применение книги истории полей	3
I. Введение книги истории полей	3
1. Анализ земельного фонда и распределение угодий.	3
2. Формирование единиц использования земли	5
3. Составление плана расположения единиц использования земли	7
4. Внесение первичных данных и книгу исто- рии полей	8
5. Разделение трудовых обязанностей при введении книги истории полей	12
II. Ведение книги истории полей	14
Б. Введение и освоение севооборотов	18
I. Основные принципы и требования севооборота	18
II. Виды севооборотов	19
III. Планирование и введение севооборотов	21
1. Формирование поле севооборотов и сево- оборотов	22
2. Составление проектов севооборотов . . .	23
3. Учет и отчетность по севооборотам . . .	24
Приложение: проект севооборота.	27

Инструкция о введении и применении
книги истории полей и освоения се-
вооборотов. На эстонском языке.

Обложка: М. Ваннас.

Управление научно-технической ин-
формации Министерства сельского
хозяйства Эстонской ССР. Таллин,
ул. Техника, 24.

Toimetaja A.Sakkeus. Korrektorid A.Liiv ja E.Sarv.
Tehniline toimetaja K.Funk. Trükkida antud 11. IX 1969.
Paber 60x84/16. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid
1,33. Trükiarv 1500. MB- 08534. Tellimise nr. 358
"Maaehitusprojekti" rotaprint. Tasuta.

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00990879 1